

Силабус дисципліни

Соціальна допомога населенню

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність – 015 Професійна освіта (Цифрові технології)

Спеціалізація – 015.39 Цифрові технології

Освітньо-професійна програма «Цифрові технології у соціальній сфері»

Рік навчання: 1 Семестр: 2

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

ПІП

старший викладач кафедри психології та соціальної роботи,
к.пед.н. **Сеник Алла Михайлівна**

Контактна інформація

Allisiya@gmail.com, +380673501067

Опис дисципліни

Формування ефективної соціальної політики України сьогодні повинно здійснюватися на основі максимально ефективного використання соціальних ресурсів. На сучасному етапі розвитку суспільства соціальна робота розглядається як інтегрований, універсальний вид діяльності, спрямований на задоволення соціально гарантованих та психологічно спрямованих інтересів і потреб людей, перш за все незахищених верств населення. Важливим компонентом розвитку сучасних форм соціальної роботи є соціально-психологічна допомога населенню. **Структура курсу**

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	1. Понятійні виміри соціально-психологічної допомоги населенню	Знати процес становлення соціально-психологічної допомоги як напрямку соціальної роботи в сучасному українському суспільстві. Виникнення потреби в соціально-психологічній допомозі населенню. Особливості соціальної допомоги, її види та форми. Особливості психологічної допомоги, її види та форми. Сутнісний зміст соціально-психологічної допомоги. Конституційні гарантії щодо соціального захисту громадян України та проблеми, що виникають на шляху застосування конституційних норм; необхідність унормування питань про соціально-психологічну допомогу в Україні.	Тести, питання, складання структурних схем
2/-	2. Соціальна допомога: основні питання політики	Знати суть і характеристику соціальної допомоги, взаємозв'язок з суміжними поняттями: соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальна підтримка, соціальна допомога. Соціальна допомога, як форма соціального забезпечення населення в Україні. Види та форми соціальної допомоги. Соціальне обслуговування як процес надання соціальної допомоги. Вибір форми соціальної допомоги.	Тести, питання

		Встановлення критеріїв відбору отримувачів допомоги. Поняття універсальності та вибіркості. Встановлення критеріїв відбору. Комплексний характер проблеми соціальної допомоги. Наукові аспекти розробки інноваційних технологій: діагностика, прогностика; превенція, корекція, терапія; реабілітація, самоефективність на принципах інтегративного, системного підходів.	
2/2	3. Психосоціальна допомога і психосоціальна робота	Знати джерела зовнішнього соціально-психологічного неблагополуччя та внутрішні причини неблагополуччя. Психосоціальна робота як нова галузь прикладної психології. Види психосоціальної роботи. Психосоціальний підхід в соціальній роботі. Інтегративні основи психосоціальної допомоги. Суперечності правової і професійно-етичної бази в діяльності служб соціально-психологічної допомоги. Роль громадських та державних організацій у формуванні політики психосоціальної допомоги та реабілітації клієнтів з груп ризику, постраждалих від насилля, інвалідів, мігрантів та ін. Важливість децентралізації служб соціальної роботи. Розвиток системи психосоціальної допомоги при соціальних службах на державному, регіональному, місцевому рівнях.	Питання, тести
4/2	4. Мас-медіа та телефон довіри як простір психологічної допомоги	Знати поняття екологічності медіа простору: вимоги сьогодення. Мас-медіа як засіб прояву, визнання і виробництва істини, як онтологічний феномен, арбітр буття, коли саме буття набуває масмедійного, віртуального характеру. Вплив мас-медіа в умовах інформаційної війни. Правова просвіта – на сторожі моральності і людяності. Суб'єкти взаємодії. Маніпуляції. Психологічна допомога у просторі мас-медіа. Особливості діяльності Служби Телефонної Екстреної Психологічної Допомоги (ТЕПД). Принципи телефонного консультування. Види, етапи, техніка ведення телефонного діалогу. Організаційні та методичні аспекти діяльності служби «Телефону довіри» в сучасних екстремальних умовах. Контингент та проблематика абонентів «Телефону довіри» в сучасних умовах. Добір і підготовка телефонних консультантів.	Питання, Психологічний диктант
4/2	5. Соціально-психологічне консультування безробітних	Знати методи соціально-психологічної підтримки безробітних, як один з основних напрямків роботи центрів зайнятості та відділів організації профорієнтації незайнятого населення. Підготовка психолога, соціального працівника до проведення психологічного консультування. Вимоги до особистісних якостей консультанта. Інтерв'ю як основний метод консультування. Етичні принципи і правила роботи консультанта. Врахування психологічних особливостей безробітних при проведенні консультування. Особливості психологічного консультування безробітних. Організаційно-документальне забезпечення консультування безробітних у рамках служби зайнятості.	Питання, дискусійне обговорення
4/2	6. Волонтерство як форма соціально-психологічної допомоги	Знати суть волонтерства, як необхідного ресурсу соціального, культурного, економічного й екологічного зростання суспільства. Історія волонтерської роботи в світі. Становлення волонтерського руху в Україні. Провідні тенденції та ключові завдання волонтерського руху. Основні форми волонтерської роботи. Психологічна підтримка волонтерів, що працюють з постраждалими. Проблематика та методи роботи волонтерів, які	Тести, питання

		різними групами постраждалих. Особливості роботи волонтерів, що працюють із тимчасовими переселенцями. Психогієнічна та профілактична складова у роботі волонтерів-консультантів «Телефону довіри».	
4/2	7. Криза як феномен потреби у психосоціалній допомозі	Знати причини та особливості переживання кризових станів у житті людини. Поняття «критична ситуація» і «криза». Характеристика основних типів критичних ситуацій: стресу, фрустрації, конфлікту, кризи. Динаміка кризи, аналіз фаз кризи. Особливості переживання кризи. Типологія кризових станів. Стратегії психосоціалної допомоги у ситуації кризи. Психосоціална допомога як емоційна, смислова та екзистенціална підтримка людини або співтовариства у важких ситуаціях, які виникають у ході їх особистісного чи соціалного буття. Роль соціалного оточення для соціалної підтримки та психосоціалної допомоги. Супровід як особлива форма пролонгованої психологічної і соціалної допомоги - патронажу. Діагностико-аналітичний, власне діяльнісний та контрольнo-аналітичний етапи соціално-психологічного супроводу. Кризове психологічне консультування як професійна допомога клієнту в певних вирішальних проблемних ситуаціях.	Тести, питання, дискусійне обговорення
4/3	8. Психосоціална допомога особистості у кризових ситуаціях	Знати етапи психосоціалної підтримки людей літнього віку. Забезпечення психологічної допомоги в роботі соціалних служб на місцях і територіалних центрів соціалної роботи з людьми похилого віку та інвалідами. Розвиток спектру реабілітаційних програм у кризових центрах соціалної допомоги, притулках-сховищах. Проблеми соціално-психологічної допомоги в установах інтернатного профілю. Психосоціална допомога при переживанні втрати (смерті) близької людини. Психосоціална допомога при переживанні горя. Психологічні особливості внутрішньо переміщених осіб: порушення в афективній, когнітивній, поведінковій сферах. Методи діагностичної і психотерапевтичної роботи з вимушеними переселенцями.	Питання, реферативні повідомлення і
4/-	9. Психосоціална допомога дітям у кризових ситуаціях	Аналізувати поняття «жорстоке ставлення щодо дитини». Типові риси «агресорів». Види насильства щодо дітей та їх ознаки. Наслідки насильства щодо дитини у сім'ї. Наслідки жорстокого ставлення до дітей. Напрямки психосоціалної роботи з дітьми та молоддю. Методи первинної соціалної профілактики насильства в сім'ї. Соціално-профілактична робота з батьками. Особливості психосоціалної допомоги дитині, що пережила насильство. Особливості психосоціалної допомоги дітям з тимчасово переселених родин.	Тести, питання

Літературні джерела

1. Бочелюк В.Й., Пучина О.В. Організаційна психологія на підприємстві. Київ: ТОВ «КНТ», 2019. 272 с.
2. Кузікова С. Основи психокорекції. Київ: Академія, 2021. 336 с.
3. Максименко С. Загальна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.
4. Мокрицька Н.П. Право соціалного забезпечення: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 536 с.
5. Подшивалкіна В.І., Дементьева К.Г. Соціално-психологічний практикум. Київ: КНТ, 2019. 104 с.
6. Попович І.С. Психологія соціалних очікувань особистості: методологія, теорія і практика: навч.-метод. посіб. Херсон: Вид-во ХДУ, 2019. 160 с.
7. Соціално-психологічні основи ділового спілкування : навч. посіб./ Є.І. Бородін, К.В. Комарова, Н.А. Липовська, Т.М. Тарасенко. Дніпро: ГРАНІ, 2019. 184 с.

8. Система соціального захисту в Україні: навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; уклад. О.О. Матрос. Умань : Візаві, 2021. 175 с.
9. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму. 2020. 275 с.
10. Соціальна робота: реалії та виклики часу: навчально-методичний посібник. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 219 с.
11. Соціальне забезпечення в Україні: навч. посібник / кол. авторів; за ред. А. Я. Кузнецової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.
12. Фурман А. В. Історія соціальної роботи: підручник / А. В. Фурман, М. В. Підгурська. Київ: Академія, 2018. 160 с.
13. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція. Навч. посібн. модульно-рейтинговий курс. 3-тє вид. Київ: Видавничий дім «Персонал», 2019. 544 с.
14. Шафранський В. В. Предиктори розвитку творчих спроможностей майбутніх фахівців. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія*. Харків. 2021. Вип. 64. С. 147-157.
15. Шафранський В.В., Колісник М.І. Тренінг розвитку невербальної креативності. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія*. Харків. 2022. Вип. 66. С. 376-388.
16. Щотка О.П. Гендерна психологія: навч. посіб.- Ніжин: Видавець ИП Лисенко М.М., 2019. 358с.
17. *Michael A. Forrester, Cath Sullivan. Doing Qualitative Research in Psychology: A Practical Guide*. SAGE Publications Ltd; Second edition, 2019. 376 p.
18. *Moodley, Gielen, Wu. Handbook of Counseling and Psychotherapy in an International Context*. New York: Routledge, 2018.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Соціальна допомога населенню» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
Усне опитування під час занять - 40 балів (4 теми по 10 балів) Модульна контрольна робота - 60 балів	Усне опитування під час занять - 50 балів (5 тем по 10 балів) Письмова робота -50 балів	1. Написання КПІЗ (вибір теми, складання плану, написання роботи) - 70 балів 2. Захист КПІЗ - 30 балів	1. Відповідь на 2 запитання, кожне з яких 40 балів. У підсумку 80 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

